Ministerie van Justitie en Veiligheid

Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid

Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving

Directoraat-Generaal Straffen
en Beschermen

Directoraat-Generaal
Ondermijning, Politie en
Veiligheidsregio's

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

Datum
6 november 2026

nota

Beleidsreactie WODC-onderzoek – *'Externe openbaarheid van strafzittingen in relatie tot de belangen van privacy en veiligheid'*

1. Aanleiding

Op 6 oktober 2026 heeft het WODC het rapport 'Externe openbaarheid in het strafproces in relatie tot belangen van privacy en veiligheid' aangeboden aan het ministerie van Justitie en Veiligheid (DGRR, DGSenB en DGOPV). Gestreefd wordt om dit rapport, tezamen met de beleidsreactie, op 5 november 2026 aan de Tweede Kamer aan te bieden.

2. Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd in te stemmen met de inhoudelijke lijn van de beleidsreactie op het WODC-rapport, de toezeggingen die naar aanleiding van de aanbevelingen uit het WODC-rapport worden gedaan en de verzending van de beleidsreactie naar de Tweede Kamer op 5 november 2026.

3. Kernpunten

Het onderzoeksrapport bevat een onderzoek naar de afweging die wordt gemaakt tussen het beginsel van openbaarheid van strafzittingen ten opzichte van het belang van privacy en veiligheid. Het onderzoek geeft hierbij een beschrijving van de bestaande juridische kaders en jurisprudentie.

<u>Beperkingen onderzoek</u>

Het onderzoek kent enkele beperkingen. Door deze beperkingen blijven verschillende vraagstukken in het onderzoek onbeantwoord:

- Niet duidelijk is in hoeverre persoonsgegevens van slachtoffers worden afgeschermd tijdens de zitting ten behoeve van privacy en veiligheid.
- Het onderzoek geeft geen zicht op hoe vaak en op welke gronden een verzoek tot behandeling van een strafzaak achter gesloten deuren wordt toe- of afgewezen of hoe vaak een bevel hiertoe wordt gegeven.
- Er wordt in het onderzoek niet ingegaan op de vraag hoe vaak professionele procesdeelnemers te maken hebben gehad met bedreiging of intimidatie.

De beperkingen brengen mee dat het onderzoek niet op alle onderdelen het gewenste zicht op de rechtspraktijk geeft.

<u>Conclusies onderzoek</u>

Samenvattend concludeert het onderzoek het volgende:

Mogelijkheden voor de bescherming van privacy en veiligheid

- Er zijn verschillende maatregelen die kunnen bijdragen aan de bescherming van de veiligheid en privacy van procesdeelnemers, met als meest verstrekkende mogelijkheid het (gedeeltelijk) sluiten van de deuren.
- Naast het sluiten van de deuren beschrijft het onderzoek verschillende andere vormen van (privacy)bescherming van het slachtoffer. Ook noemt het onderzoek verschillende maatregelen die getroffen kunnen worden ten aanzien van professionele procesdeelnemers.

Externe openbaarheid vs. andere belangen

- Gelet op artikel 6 van het EVRM nemen de onderzoekers tot uitgangspunt dat terughoudend moet worden omgegaan met het inperken van de openbaarheid van zittingen.
- De onderzoekers constateren dat de eisen die volgen uit rechtspraak van het EHRM goed aansluiten bij de Nederlandse wetgeving, waar de rechter veel vrijheid heeft om een eigen beoordeling te maken van de noodzaak. Uit het onderzoek blijkt dat de geïnterviewden de motivering van de beslissing op verzoeken tot het sluiten van de deuren en de afweging van de rechter niet altijd inzichtelijk vinden.
- Onderzoekers beschrijven dat uit de interviews volgt dat tot het sluiten van deuren zelden wordt besloten. Als daartoe wel wordt besloten, lijkt dat alleen voor een gedeelte van de zitting te zijn.

Minderjarige verdachten en (minderjarige) slachtoffers

- Strafzaken tegen minderjarige verdachten vinden achter gesloten deuren plaats (art. 495b lid 1 Sv). De bescherming tegen stigmatisering en de focus op herintegratie wegen daarbij zwaarder dan het maatschappelijk belang van openbaarheid.
- Uit het rapport volgt dat het sluiten van de deuren noodzakelijk kan zijn om slachtoffers te beschermen tegen openbaarmaking van intieme informatie en secundaire of herhaalde victimisatie.
- De staat heeft ten aanzien van slachtoffers, en minderjarige slachtoffers in het bijzonder, de positieve verplichting hen gedurende het hele strafproces te beschermen.
- Invoering van een meer generieke wettelijke uitzondering waarbij het uitgangspunt is dat de terechtzitting achter gesloten deuren plaatsvindt als het slachtoffer dat verzoekt ('besloten, tenzij'), zou volgens de onderzoekers tot schending van artikel 6 lid 1 EVRM kunnen leiden.

Veiligheid van procesdeelnemers

- In de interviews is aangegeven dat de veiligheid van professionele procesdeelnemers zelden aanleiding is om de deuren te sluiten. Dat gebeurt alleen in situaties van personen die onder 'redelijk zware beveiliging' vallen.
- Voor functionarissen die werkzaam zijn binnen het strafproces, geldt volgens onderzoekers dat zeer terughoudend dient te worden omgegaan met maatregelen die ertoe strekken de identiteit van de betrokken functionarissen af te schermen.

Beleidsreactie

- Toegelicht wordt waarom het enerzijds van groot belang is dat strafzittingen zoveel mogelijk openbaar zijn en dat anderzijds een volledig openbare terechtzitting zeer belastend kan zijn voor sommige slachtoffers.
- U geeft aan dat het belangrijk is de privacybescherming van (in het bijzonder minderjarige) slachtoffers zo goed mogelijk vorm te geven en mogelijkheden in de praktijk te benutten.
- Er is meer (kwantitatief) zicht nodig op de huidige praktijk en de juridische ruimte die er is voor het (deels) sluiten van de deuren om te duiden of en waar verbeteringen van de bescherming van slachtoffers nodig zijn. Daarom is nader onderzoek nodig. In samenspraak met de Raad voor de rechtspraak zal worden bezien hoe dit het beste kan worden ingericht. Daarnaast wordt aan juridische experts om een nadere analyse gevraagd. Waar mogelijk binnen de Rijksoverheid en anders extern.
- Dit onderzoek geeft geen nader zicht op de huidige praktijk ten aanzien van het al dan niet coderen van namen van slachtoffers op de terechtzitting. In eerder onderzoek kwam naar voren dat dit mogelijk is. Er zal met alle betrokken ketenorganisatie worden besproken wat nodig is voor verbeteringen in grote zedenzaken.
- Wat betreft de aanbevelingen uit het onderzoeksrapport:
    - Er wordt met de Raad voor de rechtspraak besproken of de rechter voldoende informatie heeft over de beschermingsbehoefte van het slachtoffer voor de beslissing over externe openbaarheid.
    - Bezien wordt of de informatievoorziening aan het slachtoffer over de mogelijkheden tot privacybescherming beter moet en kan.
    - Er wordt onvoldoende noodzaak gezien om verplicht te stellen dat de motivering van de beslissing over het sluiten van de deuren in een (tussen)vonnis op te nemen.
    - Een ruimer gebruik van aangifte onder nummer ligt niet in de rede.
    - De verdere praktijkgerichte werkwijzen die de onderzoekers noemen (nog beter faciliteren recht op een kosteloze slachtofferadvocaat, Barnahus-model), hebben al de aandacht.
    - Met de Raad voor de rechtspraak zal worden besproken of zij het beeld herkennen dat de plek van het slachtoffer en diens advocaat in de rechtszaal in sommige situaties heroverweging verdient.
- Het streven is de Tweede Kamer voor de zomer van 2027 in de volgende voortgangsbrief Slachtofferbeleid over de voortgang te kunnen informeren.

4. Toelichting

4.1. Politieke context

De aanleiding van dit onderzoek wordt gevormd door een aangenomen motie van het lid Krul (CDA), waarin is verzocht ten aanzien van slachtoffers te laten onderzoeken 'of en hoe een geldig verzoek tot behandeling van een strafproces achter gesloten deuren vaker gehonoreerd kan worden'.

Het lid Krul merkte tijdens het commissiedebat Slachtofferbeleid ook op dat cijfers ontbreken ten aanzien van de wijze waarop en de gevallen waarin verzoeken van

slachtoffers om de deuren te sluiten worden toe- en afgewezen. De toenmalige staatssecretaris zegde toe dit in het onderzoek mee te nemen.

Na een toezegging aan het lid Ellian (VVD) tijdens ditzelfde commissiedebat, is ook in het onderzoek betrokken hoe de openbaarheid van zittingen kan worden geborgd indien de veiligheidsbelangen van procesdeelnemers worden bedreigd.

Gedurende de looptijd van het onderzoek is het coalitieakkoord van de huidige regering verschenen, waarin is opgenomen: 'We nemen maatregelen om zedenzaken met minderjarige slachtoffers sneller achter gesloten deuren te laten plaatsvinden. Hun namen worden in grote zedenzaken vaker gecodeerd.' Gelet op het doel ervan is dit onderwerp eveneens aan bod gekomen in het onderzoek van de VU.

4.2. Krachtenveld
De inhoud van deze beleidsreactie is binnen DGRR, DGSenB en DGOPV en met DWJZ afgestemd. Daarnaast is met de verschillende betrokken ketenpartners afgestemd, te weten de Raad voor de rechtspraak en het Openbaar Ministerie.

4.3. Communicatie
Het onderzoek wordt op 5 november a.s. door het WODC gepubliceerd. Na akkoord op de beleidsreactie, zal deze gelijktijdig met het onderzoek aan de Tweede Kamer worden verzonden. Partijen die hebben meegelezen op de beleidsreactie worden voorafgaand geïnformeerd over de publicatie.

5. Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden
De persoonsgegevens van de ambtenaren zijn niet openbaar ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer.